

**ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
наказом ректора № 7/ОД
від «12» 04 2022 р.

**ІНСТРУКЦІЯ № 13/1
з охорони праці для студентів під час проходження
практики на будівельному майданчику**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Основними нормативно-правовими актами, які визначають порядок проходження практики студентами Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила» (далі – *Фаховий коледж*), є: ст. 53. п. 4 Закону України «Про освіту», ст. 50 Закону України «Про фахову передвищу освіту», ст. 51 Закону України «Про вищу освіту» та п. 3.3., п. 3.8. Положення «Про проведення практики студентів ЗВО України, затвердженого наказом Міністерства освіти України 08.04.1993 N 93 (зі змінами), рекомендації про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, ухвалених Державною науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти» 24 квітня 2013 року та «Положення про практичну підготовку здобувачів освіти Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила»», затвердженого Педагогічною радою від 22. 09. 2022 р.

1.2. Практика студентів є невід’ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів і проводиться на оснащених відповідним чином базах Фахового коледжу, а також на сучасних підприємствах і організаціях різних галузей господарства, освіти, охорони здоров’я, культури, торгівлі і державного управління.

1.3. Практика студентів Фахового коледжу проводиться на базах практики, які мають відповідати вимогам нормативно-правових актів з охорони праці.

1.4. Студенти можуть бути направлені на практику на ті бази (підприємства, організації, установи будь-якої форми власності), з якими завчасно укладений договір на її проведення.

1.5. Відповідальність за організацію проведення і контроль практики покладається на керівників практики університету, призначених наказом.

1.6. Обов’язковою умовою допуску студентів до проходження практики є проходження ними вступного інструктажу з охорони праці, який проводиться на базі практики спеціалістом з охорони праці та оформлення його у Журналі реєстрації інструктажів з підписами особи, яка проводила інструктаж та особи, яку інструктували.

1.7. На кожному підприємстві існують Правила внутрішнього трудового розпорядку. Студенти під час практики зобов’язані дотримуватися режиму праці та відпочинку, що встановлені в даній організації.

1.8. Робочий день практиканта (підлітків віком 16–18 років) не повинен перевищувати 7 год.

1.9. Заборонено використовувати працю підлітків на шкідливих, важких і небезпечних роботах. Практиканти (підлітки) допускаються на постійні роботи, пов’язані з пересуванням і перенесенням вантажів, лише тоді, коли ці операції є складниками основної роботи за фахом і не перевищують 1/3 робочого часу. При цьому маса вантажу для підлітків жіночої статі повинна становити не більше 10, а чоловічої – 16,5 кг.

1.10. Основні причини травматизму на будівельному майданчику: порушення правил техніки безпеки; недостатня кваліфікація; погана організація праці.

1.11. Нещасний випадок, що стався зі студентом, який працював на будівельному об’єкті під час виробничої практики, будівельна організація розслідує і здійснює облік лише у разі, коли він працював у складі будівельної бригади і під наглядом її технічного персоналу. Якщо ж студент працював під керівництвом технічного персоналу закладу освіти на виділеній будівельній ділянці, то розслідує нещасний випадок і здійснює його облік заклад освіти.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Після прибуття на базу практики студент-практикант повинен пройти вступний інструктаж з охорони праці та первинний інструктаж на робочому місці і поставити власноручний підпис у відповідних журналах реєстрації інструктажу з охорони праці та техніки безпеки.

2.2. Студенти-практиканти повинні бути забезпечені робочими місцями з безпечними та нешкідливими умовами праці і побуту.

2.3. Студенти Фахового коледжу до початку практики повинні:

- одержати від керівника практики консультації щодо оформлення усіх необхідних документів;
- отримати номер телефону керівника практики для повідомлення щодо виникнення нестандартної ситуації;
- своєчасно прибути на базу практики;
- вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці, виробничої санітарії та гігієни праці.

2.4. Перед початком роботи студент повинен:

- організувати своє робоче місце;
- підготувати матеріали для дослідження та роботи.

Перед початком роботи в будівельній організації кожен практикант повинен пройти інструктаж з охорони праці та техніки безпеки (вступний, первинний і повторний).

Вступний інструктаж адміністрація будівельної організації повинна організувати для всіх категорій працівників та практикантів, яких приймають на роботу, незалежно від їхньої освіти, стажу роботи за даною спеціальністю, посади.

Вступний інструктаж проводиться у кабінеті з охорони праці або в спеціально обладнаному приміщенні за заздалегідь розробленою і затвердженою програмою.

Після перевірки знань у спеціальному журналі (з власноручним підписом практиканта) підтверджується проходження ним інструктажу.

Первинний інструктаж проводиться безпосередньо на робочому місці практиканта, ознайомлюючи з безпечними прийомами і методами праці. Після цього їх допускають до самостійної роботи.

Повторний інструктаж вони проходять не пізніше, ніж через 6 місяців.

До початку виробничої практики студентів будівельних спеціальностей адміністрація будівельної організації повинна:

- навчити студентів безпечним прийомам праці під час первинного інструктажу при видачі виробничого завдання;
- встановити посилений нагляд за додержанням студентами правил техніки безпеки і внутрішнього розпорядку на будівельному майданчику;
- забезпечити санітарно-побутове обслуговування і видачу безкоштовно спецодягу, взуття і запобіжних пристроїв;
- підпорядкувати студентів досвіченим бригадирам і керівникам практики.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

3.1. Студент-практикант повинен виконувати тільки ту роботу, яка йому доручена згідно з програмою практики.

3.2. У разі залучення студента-практиканта до робіт, які не передбачені програмою практики, йому слід негайно доповісти про це керівнику практики.

3.3. Під час роботи не допускається:

- залишати робоче місце без дозволу керівника робіт;
- відволікати від роботи працівників, які його оточують;
- при виникненні недоліків у роботі обладнання та приладів (комп'ютера, ксерокса, побутових приладів тощо) негайно повідомити керівника робіт та припинити роботу до усунення недоліків.

3.4. Студент під час проходження практики зобов'язаний дбати про особисту безпеку та здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території підприємства.

3.5. Студент-практикант повинен дотримуватись правил особистої гігієни та гігієни праці.

3.6. Правила техніки безпеки на будівельному майданчику. Охорона праці робітників і забезпечення умов додержання правил техніки безпеки на кожному будівельному майданчику – обов'язок керівників будівельних організацій і осіб, відповідальних за виконання будівельних робіт. За загальний стан техніки безпеки в будівельній організації відповідають начальник (керуючий) та головний інженер тресту або управління.

Контроль за додержанням правил техніки безпеки і здійсненням організаційно-технічних і санітарно-гігієнічних заходів щодо запобігання травматизму і професійним захворюванням покладено на осіб, призначених адміністрацією будівництва з числа інженерно-технічного персоналу. Ці працівники мають контролювати виконання наказів, інструкцій і розпоряджень з питань техніки безпеки, проводити інструктажі, брати участь в періодичних випробуваннях машин, механізмів, риштувань, колик, а також працювати в комісіях, що розслідують причини аварій і випадки травматизму на будівельному майданчику.

3.7. Техніка безпеки на території будівельного майданчика.

Усі особи, що перебувають на будівельному майданчику, зобов'язані носити захисні каски, сигнальні жилети.

Керівники робіт, інженерно-технічні робітники, стропальники та особи, що відвідують будівельний об'єкт (представники інспектуючих організацій, інвестори тощо) повинні носити білі будівельні каски і сигнальні жилети. Працівники та інженерно-технічні робітники без захисних касок та інших необхідних засобів індивідуального захисту до виконання робіт не допускаються.

Територію будівельного майданчика обгороджують парканом з воротами для в'їзду і виїзду транспорту. Висота його повинна бути не менше 2 м, а відстань до будинку, що споруджується, не менше 10 м. Якщо будинок розміщено вздовж вулиці і паркан поставлено ближче, на ньому має бути захисний піддашок завширшки не менше 1 м, закріплений з нахилом у бік будівельного майданчика під кутом 20° до горизонту.

По периметру будинку визначають небезпечну для людей зону, на межі якої встановлюють попереджувальні знаки або написи. При висоті будинку до 20 м ширина цієї зони має бути не менше 7 м, а при висоті 20–70 м – не менше 10 м.

На території будівельного майданчика обладнують проїзди для транспорту і проходи для людей. У місцях в'їзду і виїзду автотранспорту вивішують попереджувальні написи («Бережись автомобіля!» тощо). Вночі такі написи слід добре освітлювати. Для переходу робітників через котловани і траншеї споруджують перехідні містки з поруччям заввишки не менше 1,1 м. Проходи на укосах з нахилом більше 20° обладнують драбинами або східцями з однобічним поруччям.

Електрокабелі в місцях проходів і проїздів транспорту прокладають під землею або перекидають містками.

В усіх небезпечних місцях вивішують попереджувальні знаки і написи, наприклад: «Не стій під вантажем», «Не перевантажуй риштувань» тощо.

Для скидання будівельного сміття з висоти більше 3 м слід зробити закритий жолоб так, щоб нижній кінець його був від землі не вище 1 м. Місця, на які скидається сміття, обгороджують. У разі подавання сміття безпосередньо до кузова самоскиду кінець жолоба повинен знаходитись над землею трохи вище рівня бортів машини.

Будівельні матеріали і різне обладнання розміщують на рівних утрамбованих майданчиках, взимку вони мають бути очищені від снігу і льоду. Складають будівельні матеріали за видами у штабелі так, щоб між ними залишилися проходи і проїзди для транспорту (ширина проходу – не менше 1 м, проїзду – не менше 3 м). Штабелі бутового каменю мають бути заввишки не більше 1 м, цегли – не більше 1,7 м, дощок – не більше половини ширини штабеля.

Ящики зі склом ставлять вертикально в один ряд. Круглий ліс складають у штабелі заввишки не більше 1,5 м з прокладками між рядами. Сипкі матеріали (цемент, гіпс тощо) зберігають у засіках, бункерах або закритих ящиках, щоб вони не розпилювались. Не можна безладно зберігати будівельні матеріали та вироби, розкидати їх по території будівельного майданчика.

Студенти, котрі проходять виробничу практику, перебуваючи на території будівельного майданчика, повинні дотримуватися таких правил:

- ходити лише по пішохідних доріжках, уникати безцільного ходіння та ходіння по незнайомих місцях території;

- не ходити по транспортних коліях та проїздах, призначених лише для проїзду транспорту;
- уважно читати попереджувальні знаки і написи, бути особливо обачними в небезпечних місцях;
- дотримуватися дисципліни і порядку;
- не стояти і не ходити біля підйомних механізмів і під піднятим вантажем або поблизу працюючих землерийних машин;
- при перенесенні і складанні будівельних матеріалів не захаращувати проходів, проїздів і просторів між будинками;
- не стояти біля рухомих частин працюючих машин і механізмів;
- самовільно не вмикати і не вимикати незнайомі машини і механізми;
- не торкатись електропроводів і кабелів, а також шлангів, що перебувають під тиском;
- бути обережними, перебуваючи біля машини, що розвантажується;
- у випадку одержання травми (поріз, опік тощо) негайно повідомити про це майстра і звернутися в медпункт за медичною допомогою;
- у разі необхідності подати першу допомогу потерпілому (припинити кровотечу, зробити штучне дихання тощо) і доставити його до медпункту;
- після закінчення роботи вимити і скласти в належне місце інструмент і привести в порядок своє робоче місце.

3.8. Техніка безпеки під час роботи на висоті.

Студенти, що проходять виробничу практику, допускаються до роботи на висоті, якщо вони досягли 17 років, за умов постійного нагляду за ними майстра виробничого навчання.

Будівельні роботи на висоті до 4 м виконують з помостів або столиків, на висоті більше 4 м – з риштувань, пересувних вишок і колисок.

Робочі місця, розміщені над землею вище 1 м, мають бути обгороджені поруччям заввишки не менше 1 м з проміжними горизонтальними елементами і бортовою дошкою заввишки не менше 15 см або поруччям з металевою сіткою.

Дерев'яні елементи риштувань або помосту виготовляють з якісних обрізних дощок не нижче II сорту. Дощки або щити настилу з'єднують внапусток лише по довжині, причому їхні кінці повинні лежати тільки на поперечинах опорах і перекривати останні не менше, ніж на 20 см у кожен бік. Ширина настилу риштувань для виконання штукатурних робіт має бути не менше 1,5 м; відстань від його краю до стіни під час виконання зовнішніх робіт – не більше 15 см, а внутрішніх – 10 см. Ширина щілин настилу – не більше 1 см. Риштування повинно мати поруччя заввишки не менше 1 м. Дощки поруччя прибивають лише з внутрішнього боку стояків. Уздовж настилу по його зовнішньому краю прибивають бортову дошку заввишки не менше 15 см. Узимку настил риштування потрібно очищати від снігу та льоду і посипати піском або шлаком. Між ярусами риштувань або помостом і землею для піднімання робітників влаштовують спеціальні сходи з поруччям.

Матеріали на риштуванні і помості розміщують у різних місцях, щоб не перевантажувати настил в одному місці. Ящики з розчином ставлять на відстані не менше як 0,4 м від краю настилу. Забороняється водночас працювати на різних ярусах риштувань по одній вертикалі.

Категорично заборонено застосовувати для роботи на висоті тимчасовий поміст, спираючи настил на бочки, цеглу, радіатори тощо.

Коліски повинні мати суцільний настил без щілин з бортовою дошкою заввишки не менше 15 см. По периметру коліски встановлюють міцно закріплене (у вигляді каркасу) поруччя заввишки не менше 1,2 м. Конопляні канати і сталеві троси для піднімання колисок повинні мати дев'ятикратний запас міцності, про що складають спеціальний акт. Балки, на яких закріплені блоки для піднімання колисок, спирають на стіну, а не на карниз. Лебідки для піднімання колисок, що розміщуються на землі, закріплюють подвійним завантаженням порівняно з вантажопідйомністю коліски. До початку роботи з коліски перевіряють канат (або трос) і гальмовий пристрій лебідки.

Виконувати ремонт штукатурки і облицювань з розсувних або приставних драбин заборонено.

3.8. Техніка безпеки під час роботи з машинами і електрообладнанням.

До роботи з машинами і механізмами допускають лише осіб, що пройшли спеціальну підготовку і одержали посвідчення на право керування (або обслуговування) цією машиною.

Працюючи біля машини чи механізму, слід суворо дотримуватися правил техніки безпеки, а також знати інструкцію щодо експлуатації машини, яка обов'язково має бути на робочому місці, і виконувати її вимоги. Працювати на стаціонарних машинах можна лише після міцного закріплення їх на фундаментах. Пересувні машини (розчинонасоси, компресорні установки, розчинозмішувачі тощо) варто встановлювати на рівних майданчиках (або площадках), після чого закріплювати розтяжками або класти під їхні колеса колодки.

Усі рухомі частини машин і механізмів повинні бути закриті кожухами або капотами, а робочий майданчик навколо машини – обгороджений.

Особливо небезпечна для людини дія електричного струму, яка може призвести до різних видів травматизму: опіків тіла, розриву тканин і ушкодження кісток, захворювання очей, паралічу нервової системи тощо. У деяких випадках ураження електричним струмом може призвести до смерті потерпілого.

Сила дії електричного струму на організм людини залежить від напруги: чим більше напруга, тим більша можливість ураження струмом, оскільки при постійному опорі людського тіла (близько 1000 Ом) сила струму збільшуватиметься (закон Ома). Струм силою в 0,1А вважається смертельним для людини. Слід враховувати, що більшість електричних машин на будівництві працює від напруги 220 або 380 В, що дуже небезпечно, особливо якщо врахувати, що працювати доводиться в умовах підвищеної вологості. Більш безпечним, за умов дотримання відповідних правил техніки безпеки, вважається струм з напругою 12 – 36 В.

До роботи по обслуговуванню будівельних машин і обладнання з електроприводом допускаються особи віком від 18 років. Вони проходять попередній і періодичні медичні огляди. Особи, допущені до роботи з машинами з електроприводом, повинні мати кваліфікаційну групу з техніки безпеки не нижче II, а допущені до роботи з ручним електроінструментом-I. Особи, що мають I кваліфікаційну групу, проходять інструктаж через кожні 3 місяці. Для контролю за електробезпекою організації призначають відповідального інженерно-технічного працівника.

Пульти управління машинами, а також пускові пристрої (рубильники, магнітні пускачі), віддалені від машин, що працюють від електродвигунів, повинні знаходитись у спеціальних шафах або ящиках, які закриваються на замок. Пробкові запобіжники мають відповідати певній силі струму.

Корпус електродвигуна слід заземлювати, якщо він працює при напрузі більше 36 В. Проводи і кабелі, що підводять до машини електричний струм, повинні бути добре ізольовані. Після закінчення робочого дня, а також у вихідні і святкові дні на території будівництва вимикають і закривають на замки всі пускові пристрої до машин.

Під час роботи з ручним електроінструментом слід дотримуватись таких правил техніки безпеки:

- перед початком роботи привести в порядок спецодяг;
- уважно оглянути електроінструмент, перевірити ізоляцію кабеля і заземлити корпус інструмента;
- під час роботи стежити за справністю кабеля і проводів, не допускати їхнього перекручення та перегрівання електродвигуна;
- працюючи у вологих місцях, користуватись гумовими рукавицями і чоботами (при цьому напруга не повинна бути вище 36 В);
- замінювати будь-які деталі тільки після зупинки інструмента і вимкнення вилки з розетки;
- під час перенесення інструмента тримати його тільки за ручки або корпус, а не за кабель;
- не відходити від робочого місця, якщо інструмент увімкнений в електричну мережу;
- не працювати з механізованим інструментом з приставних драбин.

4. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Привести у порядок своє робоче місце та передати його керівнику робіт.

4.2. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання керівникові практики.

5. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНІЙ СИТУАЦІЇ

5.1. У разі виникнення аварійної ситуації, яка створює загрозу життю чи здоров'ю людей, які працюють на території будівельної організації, студент-практикант зобов'язаний повідомляти про небезпеку свого (майстра виробничого навчання) або іншу посадову особу і діяти відповідно до правил поведінки під час виникнення аварій, а також :

- діяти за інструкцією, прийнятою в даній організації, підприємстві, установі;
- уникаючи паніки, надати допомогу в евакуації ;
- вжити заходів щодо надання першої медичної допомоги та самопомоги при травмуванні.

5.2. При ліквідації аварійної ситуації, студенту забороняється:

- використовувати необумовлені для даного випадку засоби і матеріали;
- піддавати ризику власне здоров'я та здоров'я оточуючих;
- залишати за власною ініціативою місце евакуації.

6. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Під час воєнного стану потрібно дотримуватися таких правил поведінки та порад.

6.1. У критичний момент необхідно бути зібраними, сфокусованими, не реагувати на можл. провокації, адже від цього залежить безпека студента та всіх оточуючих.

6.2. Носити з собою документ, що посвідчує особу, та написану на окремому лист інформацію про групу крові й про можливі проблеми зі здоров'ям.

6.3. Намагатися якнайменше перебувати поза житлом і роботою, уникати місць скупчен людей, демонстрації патріотичної атрибутики, оскільки це може спровокувати агресора.

6.4. Заздалегідь з'ясувати інформацію, де розташовані найближчі від оселі, роботи чи місць, : ви часто відвідуєте, сховища та укриття.

6.5. У жодному разі:

- не повідомляти про свої плани малознайомим людям, не сперечатися з ними;
- уникати колон техніки й не стояти біля військових машин;
- не фотографувати й не знімати відео в присутності людей у військовій формі;
- не спостерігати за ходом військових дій, ховатися одразу, як чути постріли;
- не носити із собою зброю та не показувати військовим нічого, що навіть за формою мо нагадувати зброю;
- не підбирати покинуту зброю або боеприпаси;
- не торкайтеся вибухонебезпечних або просто невідомих чужих речей, бо звичайні побутові предмети можуть бути заміновані;
- не носити армійської форми, камуфльованого одягу чи одягу з шевронами;
- надавати перевагу одягу темних кольорів, що не привертає уваги.

РОЗРОБЛЕНО

Інженер з охорони праці

Галина СЕМКІВ

ПОГОДЖЕНО

Начальник відділу кадрів

Леся КОСЬМІЙ

Директор Фахового коледжу

Інна ВАРВАРУК